

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Η'.

Συνέχεια περὶ πειθαρχίας.

Γ'. Θεωρεῖτε τοὺς μαθητάς σας ὡς ὄντα λογικά. Εὐκόλως ἐμπορεῖτε νὰ τοὺς δεῖξετε, ὅτι πλειότεραν εὐχαρίστησιν θέλουν λαμβάνειν πράττοντες τὸ ὀρθόν, παρὰ ἀτακτοῦντες καὶ ἀμελοῦντες. Ἀνάται ἔ τὸ πολλὰ μικρὸν παιδίον νὰ διακρίνῃ τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἀδίκον, καὶ πολλὰ σπανίως θέλει σφάλειν, ἐὰν τοῦ παρασταίνωνται ταῦτα ὀρθῶς. "Οταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, παραστήσετέ τα μὲ σαφήνειαν· ἔπειτα προσκαλέσετε τὸν μαθητὴν νὰ ἐκλέξῃ. Ἡ δὲ πρόσκλησις αὕτη θέλει συνήθως ἐνεργῆσιν πολὺ περισσότερον εἰς τὸ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὸ χρέος του, παρὰ ὅποιανδήποτε σωματικὴν ποινήν. Τοῦτο δὲ θέλει γίνεσθαι σαφέστερον δι' ἐνὸς παραδείγματος.

Παραπονεῖται ὁ Γεωργίος εἰς τὸν διδάσκαλον ὡς ἀδικηθεὶς ἀπὸ τὸν Ἰωάννην. Οὗτος, κατὰ τὴν κατηγορίαν τοῦ Γεωργίου, ἐκτύπησεν, ἢ ἄλλως πως ἐβλάψεν. Ὁ διδάσκαλος, ἀφοῦ ἐξέτασῃ τὴν ὑπόθεσιν ἀπαθῶς, καὶ πληροφορηθῇ ὅτι ἡ κατηγορία ἔχει βάσιν, ἄς ὁμολογήσῃ εἰς τὸν ἀδικήσαντα μαθητὴν τοιοῦτοτρόπως.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Αὐποῦμαι, Ἰωάννη, ἀκούων τοιαύτην κατηγορίαν ἐναντίον σου. Εἰπέ με, σὲ φαίνεται δίκαιον ἓνας μαθητὴς νὰ κτυπᾷ ἢ νὰ ὑβρίζῃ ἄλλον;

ΙΩΑΝΝΗΣ. "Οχι, διδάσκαλε, ἀλλ' ὁ Γεωργίος.

Α. Στάσου· πρέπει νὰ ἐξεύρῃς, ὅτι ἡ ἁμαρτία τοῦ ἐνὸς δὲν δικαιώνει τὴν μεγαλύτεραν ἁμαρτίαν τοῦ ἄλλου. Ἀν ἔμαθες, ὅτι κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ δώσῃ λόγον διὰ τὰς ἰδικὰς του πράξεις;

Ι. Μάλιστα, τὸ ἐξεύρω.

Α. Ἦμποροῦσαν οἱ μαθηταὶ νὰ ὠφελῶνται ἀπὸ τὸ σχολεῖον, καὶ νὰ προκόπτωσιν, ἐὰν ἐμεταχειρίζοντο ὁ εἰς τὸν ἄλλον, καθὼς ἐμεταχειρίσθης σὺ τὸν Γεωργίον;

Ι. Ἀν Ἦμποροῦσαν.

Α. Εὐχαριστεῖσαι σὺ νὰ σὲ δέρνωσιν οἱ μεγαλύτεροί σου μαθηταί, ἢ νὰ σὲ ὑβρίζωσι;

Ι. "Οχι.

Α. Ἀρα, εἶναι δίκαιον νὰ κάμνης σὺ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι δὲν θέλεις νὰ σὲ κάμνωσιν ἐκεῖνοι;

Ι. Ἀν εἶναι δίκαιον.

(Τοιαύτην ἀπάντησιν ὁ μαθητὴς θέλει δώσῃ σχεδὸν πάντοτε, ἐὰν ὁ διδάσκαλος ἀρχίσῃ μὲ τρόπον ἡμερον καὶ ἀμερόληπτον· τὸν τύπτει ἡ συνείδησις, καὶ πολλὰ σκληρὸς ἔ διεφθαρμένος

πρέπει νὰ ᾔῃ, ὅστις εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν ὁμολογήσῃ ὅτι ἔσφαλε.)

Α. "Οταν πταίσῃ ἓνας μαθητὴς ἐναντίον ἄλλου, πρέπει νὰ δώσῃ κάμμιαν ἱκανοποίησιν;

Ι. Πρέπει.

Α. Εἶσαι λοιπὸν ἐσὺ ἔτοιμος νὰ κάμῃς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ὁμολογεῖς ὅτι εἶναι δίκαιον;

Ι. (Μετά τινα ἀργοπορίαν) Εἶμαι ἔτοιμος. (Αφοῦ ζητήσῃ συγγνώμην ὁ ἀδικήσας ἀπὸ τὸν ἀδικηθέντα, ἵσως δὲν θέλει χρειασθῇ ἄλλη ποινή. Ἐὰν ὅμως, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ διδασκάλου, χρειασθῇ ἄλλο τι ἀκόμη διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον τοῦ σχολείου, ἄς ἀναβάλλῃ ὀλίγον τὴν ὑπόθεσιν, λέγων εἰς τὸν μαθητὴν τοιοῦτοτρόπως.)

Α. Ὅσον διὰ τὸν Γεωργίον, ἔκαμες τὸ ἀπαιτούμενον. Ἀλλὰ δὲν ἐβλάψες μόνον αὐτόν· ἐβλάψες καὶ τὸ σχολεῖον. Ἐδῶκες κακὸν παράδειγμα εἰς τοὺς συμμαθητάς σου· ἐπρόξενησες καὶ ζημίαν γενικὴν, διότι ἠναγκάσθημεν ὅλοι νὰ χάσωμεν τόσῃν ὥραν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Ἀν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ λάβω ἱκανοποίησιν ὡς ἐκ μέρους τοῦ σχολείου;

Ι. Εἶναι δίκαιον.

Α. Βέβαια· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐσκέφθην ἀρκετὰ ἀκόμη ν' ἀποφασίσω ποῖαν ἱκανοποίησιν ν' ἀπαιτήσω. Διὰ τοῦτο ἀναβάλλω ἕως αὐριον εἰς τὰς 2 ὥρας Μ. Μ., καὶ θέλω εἰς τὸ μεταξύ νὰ σκεφθῇς καὶ σὺ, καὶ νὰ ᾔῃς ἔτοιμος νὰ μὲ εἴπῃς τότε, ποῖαν ἱκανοποίησιν νομίζεις ὅτι εἶναι δίκαια.

Ἡ ἀναβολὴ αὕτη θέλει δώσῃ αἰτίαν εἰς τὸν μαθητὴν νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ ἀδικήματός του, καὶ νὰ δείξῃ μὲ τὴν διαγωγὴν του ἂν ἀληθῶς μετανοῇ, ἢ ὄχι. Ὁ διδάσκαλος ἐνταυτῇ θέλει ἀποφύγειν τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ παιδεύσῃ μὲ ὀργήν.

Λαμβάνω ἄλλο ἐν παράδειγμα πρὸς σαφηνισμόν τῆς παρατηρήσεως, τὴν ὁποίαν προέθεσα εἰς τὴν παροῦσαν Ἐπιστολήν. Μία τάξις, καθ' ὑπόθεσιν ἢ ἀνωτέρα τοῦ σχολείου, ἔχει χρέος νὰ συνθέτῃ θέματα. Ἡ Ἑλένη ζητεῖ ἄδειαν νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸ χρέος τοῦτο.

Α. Διὰ τί, Ἑλένη, θέλεις νὰ παραιτηθῇς;

Ε. Ἀν ἐξεύρω, διδάσκαλε, τί νὰ γράψω ἀξιανάγνωστον.

Α. Ἀς στοχασθῶμεν. Θέλεις νὰ παραιτηθῇς καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἀπὸ τὸ γράψιμον;

Ε. "Οχι, διδάσκαλε. Αὐτὰ εἶναι εὐκόλα, καὶ εἶναι καὶ πολλὰ ἀναγκαῖα νὰ τὰ ἐξεύρωμεν. Τὰ θέματα εἶναι δύσκολα.

Α. Ἡξευρες, Ἑλένη, πάντοτε νὰ διαβάξῃς;

‘Ε. Ὁχι.

Α. Πῶς λοιπὸν ἐξεύρεις τώρα ;

‘Ε. Ἐμαθα.

Α. Πόσον καιρὸν ἐξώδευσες ἕως νὰ μάθῃς νὰ διαβάξῃς ἐλεύθερα ;

‘Ε. Δὲν ἐξεύρω. Πολὺν καιρὸν.

Α. Ἐξήτησες ποτὲ νὰ παραιτηθῇς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν, διότι δὲν ἤξευρες νὰ ἀναγινώσκῃς ὀρθῶς ;

‘Ε. Ὁχι.

Α. Πλέκεις ἔ ῥάπτεις, Ἑλένη. Πῶς ἔμαθες τὸ πλέξιμον καὶ τὸ ῥάψιμον ;

‘Ε. Ἐδοκίμασα πολλὰς φορὰς, καὶ ἔμαθα.

Α. Εἶπες ποτὲ εἰς τὴν μητέρα σου νὰ σ’ ἔξη παραιτημένην ἀπὸ τὰ ἔργα ταῦτα, διότι δὲν τὰ ἤξευρες ;

‘Ε. Ὁχι, διδάσκαλε.

Α. Διὰ τί ὄχι ;

‘Ε. Διότι ἤξευρα ὅτι, ἂν δὲν ἐπέμενα, δὲν ἤθελα μάθῃν ποτέ.

Α. Δὲν τὸ στοχάζεσαι ἀναγκαῖον νὰ ἐξεύρῃς νὰ γράφῃς ἐπιστολάς, καὶ νὰ ἐκφράζεσαι καθὼς πρέπει ὅταν γράφῃς ;

‘Ε. Μάλιστα. Ἐγὼ ἔχω γραμμένα δύο γράμματα· ἓνα εἰς τὸν ἀδελφόν μου, καὶ ἓνα εἰς μίαν ἐξαδέλφην μου.

Α. Ἐὰν λοιπὸν ἐγὼ ἤθελα σὲ βοηθήσῃν νὰ μάθῃς νὰ γράφῃς ἐπιστολάς, ἢ καὶ ἄλλα πράγματα ὀρθῶς, δὲν ἤθελα σὲ ὠφελήσῃν ;

‘Ε. Ἡθέλετε μὲ ὠφελήσῃν.

Α. Ἀλλὴν μίαν ἐρώτησιν. Ἐχω χρέος νὰ σὲ ὠφελῶ ὅσον δύναμαι ;

‘Ε. Στοχάζομαι ὅτι ἔχετε χρέος.

Α. Τώρα εἶμαι ἑτοιμος ν’ ἀποκριθῶ εἰς τὴν ζήτησίν σου· καὶ θέλω συγχωρήσῃν νὰ μὴ γράψῃς θέμα, ἐὰν ἐμπορῇς εὐλιχρῶς νὰ εἶπῃς ὅτι πρέπει νὰ τὸ κάμω, ἐνῷ ἐξεύρω ὅτι μὲ τοῦτο θέλω σὲ βλάψῃν, θέλω σὲ στερήσῃν ἀπὸ μάθημα οὐσιώδες.

Μὲ τοιαῦτα μέσα θέλει γνωρίσῃν ὁ μαθητὴς, ὅτι βαδίζετε κατὰ βασίμους ἀρχάς, καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖτε ἐγκαρδίως τὸ καλὸν τῶν εἰς τὴν φροντίδα σας παραδομένων. Θέλει καταλάβῃν ὅτι θεωρεῖτε αὐτὸν ὡς ἔχοντα λογικόν, ἔ θέλει ἀκολουθεῖν πολλὰ προθυμότερον τοὺς λογικοὺς καὶ εὐλόγους κανόνας τοῦ σχολείου.

Ὅσον τὸ δυνατόν, ἐξηγεῖτε εἰς τὸ σχολεῖον τὴν αἰτίαν παντὸς πράγματος, τὸ ὁποῖον κάμνετε. Ἐξηγεῖτε διὰ ποίαν αἰτίαν νομίζετε ἐν πράγμα ὀρθὸν καὶ ἄλλο ἄτοπον. Θέλουν σὰς καταλαμβάνειν, καὶ θέλουν διοικεῖσθαι πολλὰ ευκολώτερον παρὰ μὲ ἀπόλυτον καὶ ἄλογον βίαν.

Φ. Α. Ε.

ΤΗΡΟΧΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ εἶναι φῶς ἀναμμένον δι’ ὅλον τὸν κόσμον, διὰ νὰ φωτίξῃ τὰ πνεύματα, καὶ νὰ θερμαίνῃ τὰς καρδίας πρὸς τὸ καλόν, ὅταν διδάσκεται ἀπὸ ἀξίους καὶ φωτισμένους διδασκάλους. Τοῦτο μᾶς βεβαιώνει ἡ ἀλάνθαστος μαρτυρία τῆς ἱστορίας, ὅτι, ὅση συνεχέστερον ἐδιδάσκετο εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τοσοῦτον λαμπρότερον ἔ ἐπισημότερον ἤκμαζον αἱ ἠθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀρεταί. Κάνεν ἄλλο σχολεῖον παρὰ τὸ σχολεῖον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν δύναται νὰ πλάσῃ καὶ νὰ διαθέσῃ οὕτω τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Τοῦτο εἶναι τὸ ἔξοχον καὶ ἰδιαιτέρον πλεονέκτημα εἰς αὐτὸ, καὶ οὔτε τοῦ Πλάτωνος, οὔτε τοῦ Ἀριστοτέλους, οὔτε κανενὸς ἄλλου περιωνύμου τῆς ἀρχαιότητος ἢ σχολῇ ἐδυνήθη ποτὲ νὰ καυχῇθῃ ὅτι ἐμόρφωσε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀρετὴν οὕτως, ὡς ἡ σχολὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐθνη ὀλόκληρα ἀπὸ βάρβαρα καὶ ἄγρια ἐξημέρωσε ἔ ἐφώτισε, καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ ὠδήγησε· προλήψῃς παλαιάς, αἰσχύνῃν εἰς τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατὰ τῶν ὁποίων ὅστις ἐτόλμα νὰ ὀμιλήσῃ δὲν ἐπρόσμενεν ἄλλην ἀμοιβὴν παρὰ τὸ κῶνειον καὶ τὸ βάραθρον, καὶ τὰς ὁποίας οὐδὲ αἱ ὑψηλότεραι ἰδέαι τῶν μεγίστων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὰς διορθώσωσι, μόνῃ ἢ διδασκαλίᾳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰς ἀνέσπασε προϋφίους, καὶ ἀπῆλλαξε τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν φθοροποιᾶν αὐτῶν μᾶστιγα· ἔθνη ἀκοινῶντα πρότερον, καὶ λυσσῶδως ὡς αἱ τίγρεις ὑπ’ ἀλλήλων κατασπαρattόμενα, συνέδεσε μὲ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης τὸν ἱερὸν σύνδεσμον.—Μ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Ἀμερικανὸς τις Ἰνδὸς, ἂν διελογίζοντο καὶ συνωμίλουν περὶ τῶν θεῶν αὐτῶν συχνὰ οἱ ὁμόφυλοί του, ‘ Πάντοτε, ’ ἀπεκρίθη, ‘ διαλογίζομεθα περὶ τῶν θεῶν μας· ὅπου ἔ ἂν εὐφρασκώμεθα, ὁμιλοῦμεν περὶ αὐτῶν καὶ πρὸς αὐτοὺς, εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ πολέμου, πρὸ τῆς μάχης καὶ μετὰ τὴν μάχην, καὶ, τρῶντι, ὅποτε, ἔ ὅπου, συνέλθωμεν. ’—Οὔτοι οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἐγὼ σὲ προστάζω σήμερον, ’ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, ‘ θέλουν εἰσθαι εἰς τὴν καρδίαν σου· καὶ θέλεις διδάσκειν αὐτοὺς ἐπιμελῶς εἰς τὰ τέκνα σου, καὶ περὶ αὐτῶν θέλεις ὁμιλεῖν καθήμενος εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἔ περιπατῶν εἰς τὸν δρόμον, καὶ πλαγιάζων, καὶ σηκονόμενος.’